

V Ptuj je bila otvorena ljudska knjižnica in čitalnica

Okrajni odbor ljudske prosvete v Ptuj se je že ves čas po osvojitvi zavedal potrebe za ljudsko knjižnico in čitalnico v Ptuj. Po dolgi pripravi se je končno odobro posrečilo dobiti primerne prostore v Slomškovi ulici (nekoč trgovina Skočir), ki sedaj lepo urejeni služijo ljudski knjižnici.

Otvoritev, ki je bila v soboto, dne 19. t. m. je prisostvoval pomočnik ministra za znanost in kulturo tov. Bratko, pisatelj Ivan Potrč, zastopnika IO Ljudske prosvete Slovenije tov. Dežman in tovarišica Mencinova ter delegati okrajne skupščine ljudske prosvete ptujskega okraja, ki so bili ob tej priliki zbrani na skupščini.

Nagradno tekmovanje za dvig lokalnega tiska

Lokalni časopisi imajo veliko vlogo v aktivizaciji množic za graditev socializma.

Posebno važno vlogo ima lokalni časopis sedaj v času priprav na volitve v ljudske odbore.

Časopis bo uspešno izvrševal svoje naloge le z aktivnim sodelovanjem čim širšega kroga dopisnikov iz vrst delovnih ljudi.

S tem ciljem razpisuje IOOF Slovenije med oblastnimi in okrajnimi glasili Fronte nagradno tekmovanje dopisnikov:

1. za najboljše in hitre prispevke (poročila, dopis, reportaže) v času volivne agitacije in sicer:

- a) za najboljše prispevke o zborih volivcev,
- b) za najboljši kritični prispevek z dobrimi in slabimi primeri dela KLO,
- c) za najboljši prispevek s področja lokalne in komunalne dejavnosti KLO,
- č) za najboljši prispevek o delu in utrjevanju množičnih organizacij na vasi,
- d) za najboljši prispevek iz notranje organizacije in vsebine dela KOZ ali ustanavljanja KOZ.

2. Za razširitev stalne dopisniške mreže lokalnih listov.

Za tekmovanje pod točko 1. se prispevki štejejo od 1. novembra do zaključka volitev.

Nagrade so za 10 najboljših prispevkov. Prva nagrada din 3000, dve nagradi po din 2000, tri nagrade po din 1000 in štiri nagrade po din 500.

Pod točko 2. so razpisane tri nagrade. Prva nagrada din 10.000.

Mnogoštevilne knjige, revije in časopisi v slovenskem in drugih jezikih bodo odslej vsak dan od 13. do 20. ure na razpolago delovnim ljudem, ki bodo v njih iskali strokovno znanje, višjo stopnjo splošne izobrazbe ali poučno zabavo. Knjige bodo lahko tudi oddali na dom, ali pa čitalni študirali v čitalnici. Ob takih prilikah ne bodo ostajali brez najnovejših vest, ker je v čitalnici inštaliran radio-prejemnik. Ob vsem, kar knjižnica in čitalnica nudi delovnim ljudem mesta in okraja, je pričakovati, da se je bodo v velikem številu posluževali, se v njej izpopolnjevali v stroki ali našli ob zanimivem branju potrebno razvedrilo.

-S.

druga nagrada din 7000 in tretja din 5000.

V drugi točki tekmujejo okrajni odbori OF skupno z uredništvom listov v pridobivanju dopisnikov iz zadrug, ustanov, množičnih organizacij na vasi. Tekmovalni rok od 20. novembra do 20. januarja.

Potrebna navodila za izvajanje tekmovanja bo izdelala pisarna sekretariata.

IOOF Slovenije. Ljubljana

Živel 29. november — praznik zmagovite Ljudske revolucije

Preprečili moramo škodo na sadnem drevju s pravočasnim čiščenjem in škropljenjem

Sadjarji, ki so imeli dober sadni pridelek, se skupno s sadjarji, katerih drevesa so ogrožena, resno zanimajo, kako bo letos izvedeno čiščenje in škropljenje sadnega drevja.

V tej zimski sezoni čiščenja in škropljenja sadnega drevja bi moralo biti očiščenih in poškropljenih najmanj 227.390 dreves v okraju. Četudi je teh v okraju skupno nad 400.000. V tem času bi se moralo vedeti katerim vsem bodo na razpolago državne sadne škropilnice, katerim zadržuje in privatne, kdo bo volil in kdo bo izvrševal čiščenje in škropljenje, kdo bo dal škropivo in benzin ter motorno olje.

V administrativnem ozirju je že nekaj izvršeno. Okrajno poverništvo za kmetilstvo je prejelo oblastni plan. Po tem je izvršena razdelitev na KZ in KLO, vendar je to vse ostalo samo na papirju. Plan ni povezan z možnostmi popolnega izčrpanja kapacitete škropilnic, ali pa so poedine škropilnice preobremenjene. Na področju okraja se nahaja 19 motornih, 77 prevoznih in 20 nahrbtnih škro-

Napake pri sedanjem pregledu posejanih površin bodo prihodnje leto občutili kmetovalci

Z namenom, da bi oblastni forumi končno dobili evidenco o stvarnih setvenih površinah, brez katere stvarno planiranje v kmetijstvu ni možno, je bil v času od 11. do 17. nov. v ptujskem okraju kot v vseh okrajih Slovenije popis površin jesenske setve. Popis je velike važnosti tudi vsled tega, ker bo le na podlagi stvarnega stanja posevkov možno v naslednjem letu določiti količine obvezne oddaje ter s tem pravilno izvajati odkup. Na ta način bo odpravljeno nerealno obremenjevanje pridelovalcev.

Na predhodni konferenci so bili okrajni in krajevni aktivisti, ki so pozneje vodili popisno akcijo na terenu, točno seznanjeni z namenom in načinom popisa ter opozorjeni na važnost akcije. Vendar je kljub temu le 70 krajevnih ljudskih odborov v okraju izvedlo popis pravilno in v odrejenem roku. Med temi so naloge najbolje opravili krajevni ljudski odbori: Bukovci, Stojanci Vid pri Ptuj, Moškanjci in Markovci. Med zastankarji so krajevni ljudski odbori, ki še do 19. nov. popisa niso končali: Pobrežje, Podlehnik, Zamušani, Ormož, Gajevci, Pacinje, Cirkovci in Lovrenc na Dravskem polju.

Pred krajevne ljudske odbore so pogosto postavljene res važne in odgovorne naloge. Popis posejanih površin tudi spada med nje. Krajevni ljudski odbori, ki so popis slabo izvršili ali nerealno, so napravili slabo uslugo odboru, ki bo izvoljen pri bodočih volitvah, še slabše pa kmetovalcem, ki bodo v naslednjem gospodarskem letu po slabo napravljeni evidenci izpolnjevali predpise obvezne oddaje. Obstoja upravljena bojazen, da bodo predpisi v teh krajevnih ljudskih odborih še v naslednjem letu nerealni. Krivda za to pada na slabo opravljeno delo pri popisu.

Posebno slab primer v tem pogledu nudi krajevni ljudski odbor v Spuhlji, ki do 23. nov. še ni pristopil k razrezu plana in izdal odločbo za setev oljne repice, ki jih je aktivist okrajnega ljudskega odbora našel v točilni mizi zadržne goštilne. Ta primer je primer izostrenja planskega gospodarstva in je pričakovati, da bodo volilci v Spuhlji s takimi funkcionarji pri volitvah znali obračunati.

K. Z.

V sodni dvorani št. 16

Plansko urejanje gospodarstva za deva na področje, ki škodujejo družbenemu gospodarstvu, ki se krčevito oklepajo položajev v privatnem kmetijstvu, ki zaostajajo pri odkupih in se predstavljajo kot žrtve okoliščin, ki so jih privedle pred ptujsko sodišče.

Dne 22. novembra t. l. je bilo med 8. in 14. uro več razprav s sledečim izidom:

Segula Franc (1914) iz Moškanje št. 50 iz malomarnosti ni izpolnjeval dolžnosti pri vodstvu svojega kmetijskega gospodarstva. Posadil je bil moral 2 ha zemlje s krompirjem, posadil pa ga je samo 1,5 ha, zato pa tudi ni mogel izpolniti obvezne oddaje 16.904 kg krompirja, temveč je oddal samo 4641 kg. V zapor je navedel, da je bil dalje časa bolan in da žena s 4 otroki ni mogla zmagovati dela.

Sodišče je ugotovilo krivdo po obtožnici in ga kaznovalo s 5 meseci odvzema prostosti in plačilom povprečnine din 1000.

Petrovič Alojz (1930) iz Pohorja št. 7 v Halozah je vzel pri OM Slovenja vas na ime Ekonomije gradbenega podjetja za ceste LRS v Slovenji vasi, kjer je bil v službi kot ekonom, 4000 cigaret. Plačal jih ni. Cigarete je prodal in denar obdržal. Škodo je poravnal. Za dejanje se keša. Mesec dni prisilnega dela bo utrdilo njegovo spoznanje, da se je izkoristil službenega položaja še vedno maščevalo.

Jamnik Ivan (1909) iz Gajevcev št. 8 je hotel skriti 170 kg težkega prašiča na polju na dan, ko se je višilo v Gajevcih plomiranje prašičev obvezne oddaje. Zasačen je bil pri prevozu. Malo je verjetno, da bo hotel za ceno odvzema prostosti za dobo 6 mesecev še kdo v Gajevcih skrivati svinje.

Dvajset tisoč dinarjev denarne kazni in 500 din povprečnine bo občutno oslabilo gospodarski položaj Segule Martina (1887) iz Moškanje št. 50. Do 4. oktobra t. l. iz malomarnosti ni zadal obvezni oddaji 342 kg govejega mesa, četudi bi bil to lahko storil. Izgovarjal se je, da goveda ni oddal, ker odkupno podjetje ni poslalo prevoznih sredstev.

Mašek Vinko (1922) iz Frankovcev št. 29 je dolžan na davkih 133.649 din in na krompirju 6793 kg. Obvezo oddaje 3000 litrov mleka je izpolnil le deloma. Izgovarjal se je na težave, ki jih je imel s prevzemom posestva.

Pri sedanju malomarnosti in neizpolnjenosti dolžnosti ni upanja, da bi Mašek Vinko na 20,85 ha zemlje v bodoče izboljšal gospodarstvo.

Popolna zaplomba premoženja in 8 mesecev odvzema prostosti postav-

ljajo Mašek Vinko pred dejstvo, da ne more zavzemati gospodarskega položaja, na katerem ne koristi razvoju socializma.

Perna Franc (1913) iz Lovrenca št. 12 ni kazal namena tako gospodariti, da bi lahko poravnal ostanek davka v znesku 125.934 din in da bi lahko oddal ostanek dolga na krompirju v količini 6495 kg pri gospodarstvu na 18,50 ha zemlje.

Tudi njegov zagovor dokazuje, da mnogi kmetje gospodarijo mimo setvenega plana.

Sodba še ni izrečena.

Masten Martin (1906) iz Frankovcev št. 36 je ostal letos pri 14,80 ha zemlje na dolgu 3506 kg krompirja. Namena ni kazal, da bi pridelal in oddal družbeni preskrbi potrebni krompir. Setvenega plana ni vpošteval.

Tekom osemmesecnega odvzema prostosti bo spoznal, da zajema plansko gospodarstvo z vso resnostjo tudi privatno kmetijstvo. Plačal pa bo tudi 1000 din povprečnine.

Kekec Peter (1897) iz Moškanje št. 51, ki gospodari na 12,19 ha zemlje, je ostal dolžan 15.633 kg krompirja. Pravilno izpolnjevanje dolžnosti pri vodstvu kmetijskega gospodarstva bi mu omogočilo tudi izpolnitev obvez. Izgovarjal se je na to, da posestni odnosi med njim in njegovim zetom do pred kratkim niso bili urejeni, kar je vplivalo na obdelavo zemlje in na oddajo.

Zoper odločbo o obvezni oddaji krompirja se je pritožil. Razprava je bila preložena zaradi preveritve navedb.

Školiber Martin iz Pušenc št. 23 je bil oproščen krivde in kazni, da bi bil po nemarnosti dolžan večjo količino krompirja. Po njegovi pritožbi so bile preverjene njegove trditve. Po znižanju obveze ni bil ničesar več dolžan. Podpredsednik Oblastnega odbora Mariborske oblasti tov. Simonič Franc se je osebno pozanimal za nekatere nepravilnosti in dokazal, da je birokratično obravnavanje nekaterih problemov že večkrat napravilo delovnemu ljudstvu občutno škodo, največjo pa na ugledu ljudske oblasti.

Iz obrazov ljudi, ki prihajajo dan za dnem pred sodišče, se vidi, da spadajo po svoji življenjski živost v vrsto marljivih delavcev, le žal da to njihovo lastnost zakriva stremiljenje po ohraniti gospodarskega položaja, ki bi ga radi obdržali kljub graditvi socializma v naši državi. To brezizgledno upanje jih spravlja v nasprotje z zakoni družbenega gospodarstva. Revolucionarni razvoj jih ne bo pustil zaostajati. Končno bodo videli, da so vsi družbeni napori in pridobitve tudi v njihovo življenjsko korist.

LF.

medsebojno povezavo s KZ in KLO, ki razpolagajo z odvisnimi škropilnicami in škropivom.

Nedvomno bodo nekateri funkcionarji KZ in KLO neresno obravnavali to vprašanje vendar je treba oditi preko njihove neresnosti do ukrepov, ki bodo zagotovili zavarovanje sadnega drevja, da ne bo škode v prihodnjem sadnem letu.

AL. K.

Priroda in ljudje

TOVARNE RASTLIN

Imamo že prave tovarne rastlin, delavice za popraviljanje rastlin in urade za projektiranje rastlin. Če je treba kako vrsto popraviti, jo pošljemo na poskusno postajo — v delavnico za popravilo. Tam jo križajo s plemenitejšo vrsto iz tiste zbirke, ki so jo zbrale ekspedicijske po vsem svetu, nato za zboljšano vrsto pošljejo spet na polja.

Iz svetovne zbirke so sestavili skupine takih plemenitejših vrst, ki služijo za izboljšanje rastlin.

Vsak inženir ki dela v tovarni rastlin, lahko naroči tako skupino vrst, skupino svojstev — podobno kakor tovarniški inženir lahko naroči strojne dele za svojo tovarno.

Sestavili so natančen seznam vseh dragocenih svojstev, vseh dragocenih genov. Kakor lahko izveš v prijavnem uradu naslov poljubnega prebivalca, prav tako lahko dobiš naslov poljubnega svojstva v oddelku za selekcijo pri Vse-zveznem inštitutu za vzgojo rastlin.

Pšenica z okroglim, steklenastim zrnom. Naslov: Indija.

Zgodnja pšenica, ki dobro prenaša sušo. Naslov: Afganistan.

Po naslovu lahko najdeš poljubno svojstvo, poljubno plemenito vrsto.

Rastline ustvarjamo po načrtu in projektu. Tako so si na primer sodelavci Vse-zveznega inštituta za vzgojo rastlin zastavili nalogo, ustvariti za severne kraje tako jaro pšenico, ki hitro zori in daje obilen plod. Iz velikanskega gradiva svetovne zbirke so vzeli pri opečki pšenici, druga pri sibirski, tretja pri galski, četrta pri indijski.

Novo vrsto pšenice (dali so ji ustrezno ime »novinka«) je bilo treba preizkusiti. Posejali so jo na 62. stopinji severne širine. Pšenica je preskušnjo prebila: v kratkem severnem poletju je dala obilno žetev z velikim zrnjem.

Imela pa je eno pomanjkljivost: ni bila trdna, osipala se je. Treba jo je bilo napraviti trdnjšo.

no teže pošiljajo žito drugam, ker morajo prehraniti svoja mesta, svoje delavce. Če pa je tako, potem morajo biti povsod polja travnikov in vrtov, da se bo lahko vsaka pokrajina sama prehranila, da bo vsaka hkrati poljedelska in industrijska.

Prav zato so nam potrebne nove rastline. Za sever so nam potrebne rastline, ki prenašajo mraz, za jugovzhod pa rastline, ki jim vročina in suša ne marata do živega.

Za vsaka tla in za vsako podnebje bo mo morali poiskati ali ustvariti ustrezne rastline.

V vsej naši deželi gradijo stavbe iz železa, opeke in betona. Potrebna pa nam je še druga gradnja — iz gradiva, ki živi in raste, gradnja iz živih celic.

In ta gradnja se že vrši na sto poljih. Gradijo za tečajnikom, kamor se šele sedaj širi poljedelstvo, gradijo v Srednji Aziji, kjer obstoji poljedelstvo že tisoče let. Gradijo po vsej prostorni deželi od zahodne meje do Tihga oceana. Tisoči vseh koncev sveta dovažajo živo gradivo zanj. To gradivo proučujejo v laboratorijih in na poskusnih poljih. Sestavljajo projekte rastlin za vsako podnebje in za vsaka tla. In po teh projektih gradijo, vzgajajo rastline.

In vse to velikansko delo se vrši po enotnem načrtu.

TEŽAVE S KROMPIRJEM

Velika in težavna je naloga, ustvariti novo rastlino ali pa jo poiskati kje v drugem koncu sveta. In vendar je tam opravljena šela polovica dela. Treba se je naučiti, ravnavati z novo rastlino. Niti najboljša vrsta nam ne bo nič koristila, če je ne moremo gojiti tako, kakor je treba, in tam, kjer je treba.

Poglejmo, kaj se je zgodilo s krompirjem — s prav tistim krompirjem, ki so ga bili pripeljali sovjetski učenjaki iz Južne Amerike.

Dejal bi kdo, da krompir ni ananas, da ni nobena redka rastlina. Ali se je sploh člo potovariti, ponj v Južno Ameriko? Ali nimamo morda pri nas dovolj svojega domačega krompirja?

Krompir pač imamo, toda takšnega nikdar nismo imeli. Naš navadni krompir

je zelo razvajen. Ne prenese mraza, če ga ne izkopljemo jeseni ob pravem času, da prvi mraz uniči. Prijemajo se ga bolezn. Krompirjeve epidemije stanejo na primer Nemčiji 20 milijonov mark na leto. A krompir je vendar poleg žita poglavitna hrana za velikanske množice ljudi.

In sovjetskim lovcem na rastline se je posrečilo najti nove vrste krompirja. Nekaterih od teh novih vrst se ne lotevajo bolezn, druge pa dobro prenašajo mraz. A prav tak krompir, ki je odporen proti mrazu, nam je neobhodno potreben za sovhoze in kolhoze našega severa.

Skrbno so vložili učenjaki svojo najdbo v zaboje in jo odpeljali iz Peruja in Čilea na poskusno postajo »Rdeči orač«.

Pripeljali so jo in posadili. A nova vrsta krompirja ni hotela dati nobenih gomoljev. Nekaj mu pri nas v okolici Leningrada ni bilo všeč. Vsaka krompirjeva rastlina je poglala celo goščavo korenin, a nobenega gomolja.

Kaj krompirju ni bilo všeč?

Morda tla?

Ne, tla so bila dobra.

Morda nega?

Nega je bila tako skrbna kakor v satoriju.

Vsega je bilo dovolj, a krompirju je vendar nekaj manjkalo.

Kaj je bilo storiti? Saj vendar ne bi mogli dopustiti, da bi vse gradivo, ki ga je pripeljala ekspedicija, propadlo brez koristi. Saj vendar niso zato prinesli krompirja izza oceana, da bi ga vrgli proč ali skrili za stekleno omaro.

Začeli so razmišljati, kako je živel krompir doma v Peruju in Čileju. In pri tem so se spomnili, da je v njegovi domovini pomladni dan znatno krajši kakor pri nas v Leningradu.

Krompirju niso bile všeč leningrajske bele noči.

O STROPIH IN STENAH

Takih primerov bi lahko navedli mnogo.

Ni preprosta reč, preseljevati rastline z enega dela sveta na drugega, z ene zemeljske širine na drugo. Severne rastline nočejo živeti na jugu, južne nočejo živeti na severu. Ves zemljevid zemelj-

ske krogle je porisan s črtami: severna meja pšenice, južna meja pšenice, severna meja trte, južna meja trte — na sto in tisoče mej. Kjer je pomlad za dve, tri stopinje hladnejše, tam bombažev noče dati glavice v bombažem. Kjer je dan za dve, tri ure daljši, tam krompir noče dati gomoljev.

Kako bi razmaknili te meje, da bi lahko preseljevali rastline po svoji volji?

Saj človek je že razmaknil meje za sebe samega.

Vsako leto ima svoj »strop«, nad katerega se ne more dvigniti. In vsako živo bitje ima tudi svoj etrop ali mejo: mejo mraza, mejo vročine, mejo višine, mejo globine.

Človek bi razmaknil mejo mraza: na skrajnem severu bi zmrazil, če ga ne bi ščitil pred mrazom hiša, peč, kožuh, katerega je ustvaril.

Človek bi razmaknil svojo mejo vročine: v pustinji bi zgorel ob živem telesu če »a ne bi tudi ščitil hiša in obleka.

Vsak izmed nas bi moral končati z delom in teči epat hkrati s soncem. A človek je razmaknil mejo dneva z umetno svetlobo.

In vse bolj razmika vse meje, vse stene, ki ga obdajajo.

Človek je bitje, ki ne more živeti pod vodo, a vendar prebije cele ure na morskem dnu v opremi potapljalca in ga pritisk vode ne splošči.

Človek v stratosferi ne more dihati, a vendar diha — v gondoli stratostrada.

A če je človek razmaknil mejo za sebe, ali je mogoče, da ne bi mogel razmakniti meje tudi za tista živa bitja, ki mu služijo?

Ustvaril je zase in za svoje domače živali umeten svet pod streho. Tudi za rastline mora tam, kjer je to neobhodno potrebno, kakor na primer v Artiki, ustvariti hiše, a ne samo rastlinjake za nekaj izbrank, amo k cela velika poslopja nad polji in gozdi.

V takih gigantskih hišah za rastline to mogoče po potrebi prirejati zimo in poletje, dan in noč.

Toda ali je streha nad celim poljem mogoča stvar?